

В по-оптимистичен план, при постигане на спокойно развитие на икономиката със задоволителни икономически равнища за населението в повечето страни, неформалният сектор също ще пази своето пространство. Освобождаването на работна сила при високо техническо равнище и задоволителен стандарт на живот ще даде тласък на много повече неформални дейности, особено от интелектуален характер. Признанието на неформалния сектор сега, при трудни условия, е и надежда за превъзможването им и за издигане значението му не на социално-икономическо, а на хуманно-интелектуално равнище.

Засега проблемът е да се признае икономическият им принос и да се намери решение за тяхното включване в системата на националната отчетност.

В наскоро публикувания доклад на проф. Р. Т. Хил се застъпва виждането, че неформалните сектори имат значителен икономически принос, но той следва да се отчита в националното богатство, а не в синтетичните показатели на системата на националната отчетност — брутен продукт, брутен вътрешен или брутен национален продукт, и да не се вместват във приходната или разходната страна на сметките на системата. Твърди се, че включването им, главно като продукция за лична консумация или услуги, не е адекватно на другите съставни части на крайния продукт, който има парична оценка под прякото въздействие на пазара.¹ Неформалните сектори ще затрудняват анализите за движението на цените и работната сила, както и обхващането на пазарните отношения.

В друг доклад пред Консултативната среща по статистика на ИНСТРО в 1989 г. неформалните сектори се разбират само като дейности на домакинствата и се възприема становището, че те ще затрудняват отчитането на реалните стойностно-финансови връзки и въздействието на пазара върху движението на работната сила и инвестиционните потоци². Предлага се обаче по-конкретно решение. Тъй като неформалните сектори не трябва директно да се включват в системата на националната отчетност, да се въведе отчетност-спътник, т. е. една допълнителна система, която да отчита движението на ресурсите и продукцията на неформалните сектори при използване на идентични пазарни цени на натуралните производства. В този смисъл на макроравнище брутният продукт или новосъздадената стойност в национален мащаб могат да се представят като сбор от производствата на двата сектора и по-реално да се отчитат икономическите равнища. В този случай, както се разбира, неформалните сектори се третираат като екзогенни на об-

1 Hill, P. Do-it yourself and GDP, in Review of Income and Wealth, —N 1, 1989.

2 Lützel, H. Household Production and National Account, Proceedings of IN-STRAW/ECE Meeting on Statistics on Women, Geneva, 13—16.XI, 1979.